

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Приета с решение на КС
на катедра „Логистика и вериги на доставките“
Протокол: № 7/03.02.2026 г.

Утвърдил:

Проф. д-р Матилда Александрова-Бошнакова,
Заместник-ректор по учебната дейност

ПРОГРАМА
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СПЕЦИАЛНОСТ „БИЗНЕС ЛОГИСТИКА“
ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „БАКАЛАВЪР“

- 1. Логистика и управление на веригата на доставките.** Същност и характерни черти на логистиката. Еволюция на логистичната концепция. Концепцията “Управление на веригата на доставките”. Фактори за развитието на логистиката и управлението на веригата на доставките.
- 2. Организация и управление на логистичните системи.** Системният подход в логистиката. Същност, подсистеми и елементи на логистичната система. Области на управление и управленски дейности в логистиката. Място и роля на логистиката във фирменото управление. Логистични стратегии. Организация на управлението на логистичните дейности.
- 3. Обслужване на клиентите.** Дефиниране на логистичното обслужване на клиентите. Измерения на логистичното обслужване на клиентите. Елементи на логистичното обслужване. Цикъл за изпълнение на поръчките – същност и етапи. Показатели за логистично обслужване на клиентите. Оптимално ниво на логистично обслужване на клиентите.
- 4. Потребление и обратна логистика.** Същност и класификация на материалните ресурси. Същност и значение на рециклирането. Начини на рециклиране. Същност и значение на обратната логистика. Управление на обратните материални потоци в логистиката. Вторични пазари. Роля на транспорта и складирането в обратната логистика.
- 5. Логистични разходи.** Същност, класификация и елементи на логистичните разходи. Връзки и зависимости между елементите на общите логистични разходи. Концепцията за общите логистични разходи.
- 6. Логистични характеристики на продуктите.** Същност на продукта. Класификация на продуктите. ABC класификация на продуктите. Жизнен цикъл на продуктите и влиянието му върху логистичната система. Физически характеристики на продуктите. Влияние на логистичните характеристики на продуктите върху логистичните разходи. Опаковане на продуктите – цели и фактори на опаковането, видове опаковки.
- 7. Материални запаси.** Същност и роля на запасите в логистичните процеси. Фактори за формирането и класификация на материалните запаси. Класификация на разходите, предизвикани от запасите, и взаимовръзки между тях. Показатели за измерване на ефективността от управлението на материалните запаси. Основни положения на теорията за управление на запасите – цели и критерии при управлението на запасите. Подходи за управление на запасите.
- 8. Основни модели за управление на запасите при независимо търсене.** Базов модел за определяне на величината на поръчката. Производствен модел за определяне на величината на поръчката без допускане на дефицит. Производствен модел за определяне на величината на

поръчката с допускане на дефицит. Модел за определяне на величината на поръчката при няколко нива на цената на продукта. Статичен (еднопериоден) модел за определяне на величината на запаса.

9. **Системи за управление на запасите при независимо търсене.** Системи за управление на запасите при постоянен контрол върху нивото на запаса и постоянен характер на търсенето. Системи за управление на запасите при постоянен контрол и непостоянен характер на търсенето. Системи за управление на запасите при периодичен контрол върху нивото на запаса. Сравнителен анализ на системата с точка на поръчване и постоянна величина на поръчката и системата с постоянен интервал между поръчките и максимален запас.
10. **Същност, особености и значение на транспорта.** Характеристика на транспортната дейност и роля на транспорта в логистичната система. Конкурентоспособност на различните видове транспорт. Качество на превозите – определение и показатели за качество на превозите: технически, технико-експлоатационни, техникоикономически и икономически.
11. **Транспортни разходи.** Класификация и същност на разходите. Себестойност на товарните превози. Транспортни тарифи - същност и принципна структура. Тарифа за превоз на стоки по редовна морска линия. Тарифа за превоз на товари по железопътен транспорт. Тарифа за превоз на товари по въздушен транспорт. Тарифна политика.
12. **Стандартни международни договори за превоз на товари.** Форми на договорите за различните видове транспорт: морски, автомобилен, железопътен, речен, въздушен. Права и задължения на страните по договора. Отговорност на международните превозвачи. Рекламационни процедури. Плащане на обезщетения при доказана вина.
13. **Складови системи.** Същност, роля и функции на складовете в логистичната система. Видове складове. Основни складови процеси. Организация на процесите за подготовка на поръчки - стратегии и методи. Организация на складовите площи. Избор на собствен или нает склад. Показатели за измерване на дейността на складовете
14. **Управление на складови системи.** Определяне на местоположението, броя на складовете и капацитета. Стелажни системи и манипулационни машини. Управление на персонала и безопасност. Софтуерни системи и технологии за управление на складови процеси.
15. **Информационни системи в логистиката.** Информационни и управление на логистични процеси. Съвременни виждания и тенденции в управлението на данни и информация. Управленски методи в логистиката и тяхното значение за информационните системи. Произход и архитектура на съвременните ERP системи. Същност и развитие на системите CRM, SRM, TMS, WMS и YMS.
16. **Информационни технологии в логистиката.** Същност на автоматичната идентификация на единици. Същност на системата GS1 – ключове, носители на данни, обмен. Баркод системи – същност, видове, особености в използването. Логистичен етикет. RFID системи – същност, видове тагове. Използване на RFID във веригата на доставките. Електронен обмен на данни (EDI). Глобална система за позициониране (GPS) – същност, начин на функциониране, използване в логистиката.
17. **Проектиране на продуктите, производствен процес и вътрешно разположение на постоянните съоръжения.** Роля и значение на продуктовото планиране. Фази и етапи на проектирането на нови продукти. Видове производствени/ операционни процеси – характеристика и сравнителен анализ. Основни фактори, отчитани при избора на операционен процес. Типове вътрешно разположение – предимства, недостатъци, области на приложение. Методи за взимане на решения при избора на производствен/ операционен процес и вътрешно разположение на постоянните съоръжения.

18. **Определяне на производствения капацитет и териториалното разположение на постоянните съоръжения.** Същност и показатели за капацитета. Фактори, влияещи върху капацитета. Понятие за капацитет на системата. Стратегии за обвързване на капацитета с търсенето. Значение на териториалното разположение на постоянните съоръжения. Фактори, отчитани при вземане на решения за териториално разположение на постоянните съоръжения. Управленски проблеми и методи за вземане на решения при териториалното разположение на постоянните съоръжения.
19. **Прогнозиране на търсенето и планиране на производството/ операциите.** Качествени и количествени методи за прогнозиране на търсенето. Методи за анализ на динамичните редове. Причинно-следствени модели. Прогнозиране на сезонното търсене. Показатели за точност на прогнозите. Фази и етапи на планиране на производството/ операциите. Видове планове. Същност и задачи на агрегираното планиране на производството/ операциите. Подходи (стратегии) при разработване на агрегирания производствен/операционен план. Главен производствен график. Планиране на потребностите от материали (MRP). Основни елементи на MRP. Алгоритъм на MRP.
20. **Оперативно управление и диспечирание на производството/операциите.** Същност и значение на оперативното управление на производството/ операциите. Подходи за разработване на графици за производство. Методи за разпределение на работата по работните места. Методи за определяне на последователността на извършваните работи на работните места.
21. **Приложение на концепцията „Точно навреме“ (JIT) в управлението на производството/ операциите.** Същност, възникване и разпространение на концепцията „Точно навреме“. „Точно навреме“ като управленска философия, подход за управление на производството/ операциите и метод за оперативно управление. „Точно навреме“ в снабдяването и дистрибуцията.
22. **Стратегически решения в снабдяването.** Същност на снабдяването: характеристика на снабдяването; дейности в снабдяването; взаимовръзка на снабдяването с други области на управление на организацията. Стратегически процеси в снабдяването. Участие на звеното по снабдяване във вземането на стратегически решения за организацията; решение за самостоятелно производство или закупуване на необходимите продукти; участие в процеса на разработване на нови продукти и определяне на качествените характеристики на продуктите; разработване на функционална стратегия на снабдяване и на стратегии по групи продукти.
23. **Избор на доставчици:** Определяне на фирмената политика относно броя на доставчиците. Политики относно вида на източниците за снабдяване. Подходи за избор на доставчик. Критерии за оценка и избор на доставчици. Методи за оценка и избор на доставчици. Преговаряне с доставчиците: цели, характеристика и фази на процеса на водене на преговори, техники за водене на преговори.
24. **Взаимоотношения с доставчиците.** Типове и форми на взаимоотношения между доставчик и клиент. Предимства и рискове при дългосрочни партньорства и стратегически съюзи. Създаване и развитие на доставчици. Модел за оценка и бъдещо развитие на взаимоотношенията с доставчиците. Видове договори за формализиране на взаимоотношенията с доставчиците.
25. **Планиране на снабдяването и управление на дейностите в цикъла на снабдяването (Procure-to-pay process).** Разработване на годишния план и бюджет за снабдяването. Определяне на количеството на потребността от продукти - видове потребности и методи за определяне на потребността от продукти. Оперативно планиране на доставките. Фази и елементи на цикъла на снабдяване (Procure-to-pay process) и подходи за управление.

26. **Същност на дистрибуцията.** Дейности извършвани в дистрибуционния процес – маркетингови и логистични, физически и управленски. Области на взаимодействие между маркетинга и логистиката в областта на дистрибуцията. Планиране и разработване на дистрибуционната стратегия – принос на маркетинга и логистиката. Дистрибуционни стратегии – сравнителна характеристика между интензивна, селективна и ексклузивна форми на дистрибуция. Стратегически, тактически и оперативни решения в дистрибуцията. Особености на дистрибуционната мрежа в етапите от жизнения цикъл на продукта.
27. **Дистрибуционни канали.** Дефиниране и основни характеристики на дистрибуционните канали. Сравнителна характеристика и дейности извършвани в маркетинговия и логистичен канал. Критерии за класификация и видове дистрибуционни канали. Видове посредници в дистрибуционните канали – предимства и недостатъци. Архитектура на дистрибуционните канали – специфики на каналите за индустриални, потребителски стоки и услуги. Основни причини за конфликти и противоречия между участниците в дистрибуционните канали.
28. **Логистични аспекти на дистрибуционната стратегия.** Фактори за избор на собствени или посреднически канали за дистрибуция. Базови модели за дистрибуция – предимства, недостатъци и съображения свързани с логистичните разходи и обслужването. Модели със съхранение от производителя - модел за директна доставка и модел за директна доставка с транзитно обединяване. Модели със съхранение от дистрибутор – модел с куриерска доставка и модел „последна миля“. Модел със съхранение от производител/ дистрибутор и изпълнение от клиента. Модел със съхранение при търговеца на дребно и изпълнение от клиента.
29. **Управление на качеството.** Същност и еволюция на качеството. Качество в логистиката и веригите на доставки. Специфични и управленски инструменти за управление на качеството. Обслужване на клиентите като елемент за управление на качеството в логистиката. Методът SERVQUAL.
30. **Тотално управление на качеството.** Философия, цели и принципи на ТУК. Механизъм за осъществяване на ТУК. Правила и резултати от прилагането на системата 5S. Методът „Анализ на дефектите и възможните последствия“ (FMEA) и стъпки за осъществяване. Основни елементи на метода „Разгръщане функцията на качеството“ (QFD).
31. **Логистиката в международната среда.** Същност, особености и значение на международната логистика. Международни логистични разходи. Фактори, които влияят на международната логистика – политически, икономически, социо-културни, технологични и природни фактори.
32. **Обслужване на международните пазари.** Мотиви за навлизане на международните пазари. Методи за обслужване на международните пазари – износ, трансфер на технологии, преки инвестиции. Основни инфраструктурни съображения при обслужване на международните пазари – транспортна, складова и комуникационна инфраструктура.
33. **Логистични аспекти на международната сделка за покупко-продажба.** Сключване на международния договор за покупко-продажба. Условия на международния договор за покупко-продажба. Условия на доставка INCOTERMS 2020 – значение, видове и фактори, които обуславят избора на условие на доставка. Средства на плащане - банков превод, запис на заповед и менителница. Методи на плащане – авансов превод, плащане по открита сметка, документарен акредитив, документарно инкасо.
34. **Международна опаковка и маркировка на товарите. Митнически контрол.** Цели на опаковането и фактори, които влияят върху избора на опаковка. Видове опаковка и маркировка. Опаковка и маркировка при превоза на опасни товари. Определяне на дължимото мито. Нетарифни мерки, данък добавена стойност и акцизи. Документи, отнасящи се до регулирането на износа и вноса. Митнически процедури при износа и вноса.

35. **Устойчиви логистични системи.** Същност и значение на устойчивата логистика и вериги на доставки. Стимули и пречки за въвеждане на устойчиви логистични практики. Области на приложение на устойчивата логистика. Екологичен дизайн за обратна логистика. Устойчиво закупуване, маркировки и опаковки. Устойчив транспорт. Устойчиво складиране в логистиката.
36. **Особености на логистиката в различните сфери и отрасли на икономиката.** Логистиката в производствените фирми. Логистиката в търговските фирми. Логистиката в сферата на услугите. Логистичен аутсорсинг и логистичен сектор – същност и тенденции в развитието.
37. **Организация и управление на логистичните дейности в градска среда.** Роля на регулациите на местните власти в контекста на логистиката. Градски логистични съоръжения. Взаимодействие и партньорства на заинтересованите страни. Основни схеми за доставка в градовете в и извън работно време. Смекчаване на въздействието на градската логистика. Интелигентни транспортни системи и съвременни предизвикателства на градската логистика.
38. **Същност и особености на управлението на проекти.** Характеристика и видове проекти. Видове логистични проекти. Процеси за управление на проекти. Група процеси за инициране. Група процеси за планиране. Група процеси за изпълнение. Група процеси за наблюдение и контрол. Група процеси за приключване.
39. **Фактори, влияещи върху процеса на управление на проекти.** Жизнен цикъл на проекта. Модели за управление на проекти. Метод на критичния път – CPM (Critical Path Method). Техника за преглед и оценка на програми – PERT (Program Evaluation and Review Technique).
40. **Управление на бизнес процеси.** Същност и елементи на бизнес процеса. Видове бизнес процеси. Жизнен цикъл на управлението на бизнес процеси - същност и фази на процеса по управление на бизнес процеси. Подходи за управление на бизнес процесите. Анализ на бизнес процесите в организацията - цел, задачи и методи.

ЛИТЕРАТУРА:

1. БДС EN ISO 9001:2001. (2001). *Системи за управление на качеството. Изисквания (ISO 9001:2000)*. Български институт за стандартизация.
2. Воденичарова, М. (2017). *Управление на качеството в логистиката*. Издателски комплекс – УНСС.
3. Воденичарова, М. (2024). *Управление на проекти в логистиката и веригите на доставки*. Издателски комплекс – УНСС.
4. Димитров, П., Толев, М., Тодоров, Ф., Величкова, К., & Корбанколева, И. (2010). *Логистични системи*. Университетско издателство „Стопанство“.
5. Драгомиров, Н. (2015). *Информационни системи и технологии в логистиката*. Издателски комплекс – УНСС.
6. Драгомиров, Н., Воденичарова, М., Стефанов, М., Михова, Л., Кътева, М., & Метиева, А. (2022). *Складови системи в логистиката: Управленски практики и тенденции*. Издателски комплекс – УНСС.
7. Корбанколева, И. (2010). *Снабдяване. Част първа: Планиране на снабдяването*. Университетско издателство „Стопанство“.
8. Николова, Х. (2011). *Международен транспорт и спедиция*. Университетско издателство „Стопанство“.
9. Раковска, М. (2011). *Международна логистика*. Университетско издателство „Стопанство“.
10. Раковска, М., Драгомиров, Н., & Луканов, К. (2018). *Бизнес логистика*. Издателски комплекс – УНСС.

11. Baily, P., Farmer, D., Crocker, B., & Jessop, D. (2022). *Procurement Principles and Management in the Digital Age* (12th ed.). Pearson.
12. Dumas, M., La Rosa, M., Mendling, J., & Reijers, H. A. (2018). *Fundamentals of Business Process Management* (2nd ed.). Springer.
13. Evans, J., & Lindsay, W. (2004). *The Management and Control of Quality* (6th ed.). South-Western.
14. Faulin, J., Grasman, S. E., Hirsch, P., & Juan, A. A. (2018). *Sustainable Transportation and Smart Logistics: Decision-Making Models and Solutions*.
15. Grant, D. B., Trautrim, A., & Wong, C. Y. (2022). *Sustainable Logistics and Supply Chain Management* (3rd ed.). Kogan Page.
16. Green, C. (2022). *International Logistics*. States Academic Press.
17. Heizer, J., Render, B., & Munson, C. (2023). *Operations Management: Sustainability and Supply Chain Management*. Pearson.
18. Jacobs, F. R., & Chase, R. B. (2022). *Operations and Supply Chain Management: The Core*. McGraw-Hill.
19. Jeston, J. (2022). *Business Process Management: Practical Guidelines to Successful Implementations* (5th ed.). Routledge.
20. Kerzner, H. (2013). *Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling and Controlling*. John Wiley & Sons.
21. Krajewski, L. J., & Malhotra, M. (2025). *Operations Management: Processes and Supply Chains*. Prentice Hall.
22. Langley, C. J., Gibson, B., Coyle, J., & Novack, R. (2024). *Supply Chain Management: A Logistics Perspective*. Cengage South-Western.
23. Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2021). *Management Information Systems: Managing the Digital Firm*. Pearson.
24. Lysons, K., & Farrington, B. (2020). *Procurement and Supply Chain Management* (10th ed.). Pearson.
25. Maylor, H. (1996). *Project Management*. Pitman Publishing.
26. Monczka, R. M., Handfield, R. B., Giunipero, L. C., & Patterson, J. L. (2021). *Purchasing and Supply Chain Management* (7th ed.). Cengage.
27. Richards, G. (2018). *Warehouse Management* (3rd ed.). Kogan Page.
28. Senoy, D., & Rosas, R. (2018). *Problems and Solutions in Inventory Management*. Springer.
29. Taniguchi, E., & Thompson, R. G. (Eds.). (2014). *City Logistics: Mapping the Future*. CRC Press.
30. Taniguchi, E., Thompson, R. G., & Qureshi, A. G. (2023). *Handbook on City Logistics and Urban Freight*. Edward Elgar Publishing.
31. Van Weele, A. J., & Rozemeijer, F. (2022). *Procurement and Supply Chain Management* (8th ed.). Cengage.

Програмата за държавен изпит за специалност „Бизнес логистика“ образователно-квалификационна степен „бакалавър“ е приета на заседание на катедра „Логистика и вериги на доставките“ на 03.02.2026 г. (протокол № 7).

Ръководител катедра: _____

(доц. д-р Николай Драгомиров)